

BRAM STOKER

Dáma v rubáši

Prvé slovenské vydanie predposledného veľkého románu
autora „nesmrteľného“ *Draculu*

EUROPA

BRAM STOKER

Dáma v rubáši

EUROPA

Bram Stoker: Dáma v rubáši

Z anglického originálu *The Lady of the Shroud* preložila © Barbora Kráľová 2014.

Doslov © Peter Uličný 2014.

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabec 2014. small communication

Ako desiaty zväzok edície Renfield vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o., Bratislava 2014.

Redakčná úprava Martin Plch. Korektúry Viera Juríčková.

Počet strán 360. Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2014.

Tlač – Tlačiarne P+M, Martin

Prvé slovenské vydanie

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy nesmie byť reprodukováná, uchovávaná v rešeršných systémoch, alebo prenášaná akýmkoľvek spôsobom vrátane elektronického, mechanického, fotografického či iného záznamu bez predchádzajúceho písomného súhlasu majiteľov autorských práv.

Europa Publishing House
Bratislava, Slovak republic
www.vydavatelstvo-europa.sk
objednavky@vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-89666-05-8

Prekladateľka ďakuje Literárnemu fondu
za udelenie štipendia na dokončenie rukopisu

Knihá vychádza vďaka finančnej podpore
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

V SPOLUPRÁCI
S MINISTERSTVOM KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Bram Stoker

Zväzok 10

Článok zo Žurnálu o okultizme

polovica januára roku 1907

Zaznamenali sme zvláštny príbeh, ktorý sa odohral na Jadrane. V noci 9. januára prechádzal parník spoločnosti Italia Victorine cez miesto známe ako Ivanova kopija na pobreží Modrých hôr. Okolo polnoci upozornila hliadka kapitána, ktorý v tom čase stál na mostíku, na drobné svetielko pri brehu. Niektoré lode smerujúce na juh plávajú za pekného počasia pozdĺž Ivanovej kopije, pretože voda je v tých miestach hlboká, prúdy sú mierne a skaliská nevyčnievajú z vody. Pred pár rokmi sa niektoré tunajšie parníky plavili dokonca tak blízko pobrežia, až poisťovňa Lloyd's zverejnila vyhlásenie, že ak sa za daných okolností niečo prihodí, nebude sa na vzniknuté škody vzťahovať bežné poisťné krytie. Kapitán Mirolani je jedným z tých, ktorí prísne trvajú na dodržiavaní zdravej vzdialenosti medzi loďou a výbežkami, keď ho však na nezvyčajný jav upozornili, domnieval sa, že môže ísť o človeka v tiesni. Zaumienil si preto, že bude najlepšie celú vec dôkladne prešetriť. Nakázal teda spomaliť a opatrne sa priblížiť k pobrežiu. Na mostík k nemu prišli aj dvaja poddôstojníci – siňori Falamano a Destilia. Na palube stál aj jeden pasažier, pán Peter Caulfield, ktorého články o nadprirodzených javoch z najrôznejších kútov sveta sú čitateľom Žurnálu o okultizme dobre známe. Poslal nám nasledujúci opis zvláštneho úkazu, ktorý svojimi podpismi dosvedčili kapitán Mirolani, aj obaja prítomní džentlmeni.

„... Bola sobota 9. januára 1907, jedenásť minút pred polnocou, keď som pri výbežku známom ako Ivanova kopija na pobreží Modrých hôr spozoroval niečo veľmi zvláštne. Bola príjemná noc, stál som na prove lode a preto mi nič neprekážalo vo výhľade. Plavili sme sa zo severu zátoky v bezpečnej vzdialenosti od Ivanovej kopije smerom na juh. Kapitán lode, pán Mirolani, je nanajvýš opatrný námorník a zďaleka sa vyhýbal miestu, pred ktorým poisťovňa Lloyd's dôrazne vystríhala. Keď však v mesačnom svite zbadal, hoc aj dosť v diaľke, drobnú

bielu ženskú postavu, unášanú akýmsi zvláštnym prúdom v malom člne so slabučkým svetielkom na prove (mne pripadalo ako záhrobné svetlo!), nazdal sa, že žena potrebuje pomoc a začal sa k nej opatrne približovať. Na mostíku s ním stáli aj dvaja poddôstojníci – siňor Falamano a siňor Destilia. Títo traja muži, rovnako ako ja, sme tú vec videli. Ostatná posádka a pasažieri boli v podpalubí. Len čo sme sa priblížili, začalo mi byť jasné, o čo v skutočnosti ide, hoci námorníci si to až do poslednej chvíle zjavne neuvedomili. Na tom, napokon, nie je nič zvláštne, o okultných záležitostiach nemajú žiadne vedomosti a nemajú s nimi ani osobnú skúsenosť, zatiaľ čo ja som tejto téme venoval viac než tridsať rokov života a preskúmal som všetky dostupné záznamy o nadprirodzených javoch, za ktorými som putoval krížom-krážom po celej zemeguli. Zo správania dôstojníkov mi bolo jasné, že nechápu to, čo som vedel už dávno, ale rozhodol som sa ich do problému nezasväcovať. Báľ som sa, že by mohli zmeniť kurz lode skôr, než by sme sa k javu priblížili natoľko, aby som si ho dôkladne obzrel. Všetko dopadlo podľa mojich predstáv, teda takmer všetko, ako sa vzápätí dozviete. Na prove lode som mal, prirodzene, lepší výhľad ako páni na mostíku. Čoskoro som si uvedomil, že čln, ktorý už z diaľky pôsobil nesmierne bizarne, je v skutočnosti truhla. Stála v ňom žena zahalená v rubáši. Bola k nám otočená chrbtom a zrejme nás vôbec nepočula. Plavili sme sa k nej totiž veľmi pomaly, parné motory pracovali temer nehlučne a čelo rozrážalo temnú hladinu tak jemne, že sa sotva sčerila čo i len vlnka. Odrazu sa z mostíka ozval strašný krik. Musím povedať, že Taliani sú skutočne veľmi hlučný národ. Poddôstojník pri kormidle vydal zachrípnuté rozkazy a hneď nato sa ozval zvon zo strojovne. Takmer okamžite sa loď stočila doprava, motory sa rozbehli plnou parou vpred a zjavenie sa začalo strácať v diaľke skôr, než si niekto niečo stihol uvedomiť. Posledné, čo som na okamih zazrel, bola bledá tvár s čiernymi planúcimi očami a potom si postava ľahla do truhly, alebo v nej skôr zmizla, celkom ako keď vánok rozfúka hmlu alebo dym.“

KNIHA PRVÁ

POSLEDNÁ VÔĽA ROGERA MELTONA

Čítanie poslednej vôle Rogera Meltona a všetko, čo sa stalo ďalej

Záznam Ernesta Rogera Halbarda Meltona, študenta práva v Inner Temple, najstaršieho syna Ernesta Halbarda Meltona, najstaršieho syna Ernesta Meltona, staršieho brata zosnulého Rogera Meltona a jeho najbližšieho príbuzného.

Považujem za užitočné, ak nie priam nevyhnutné, dôsledne zaznamenať všetko, čo sa vzťahuje na poslednú vôľu prastrýka Rogera Meltona.

Z toho dôvodu si dovoľím vymenovať viacerých členov jeho rodiny a uviesť niektoré ich činnosti, ako aj osobnostné črty. Môj otec, Ernest Halbard Melton, bol jediným synom Ernesta Meltona, najstaršieho syna sira Geoffreyho Halbarda Meltona z Humcroftu, v grófstve Salop, zmierovacieho sudcu a v istom období grófskeho šerifa. Môj prastarý otec, sir Geoffrey, zdedil po svojom otcovi, Rogerovi Meltonovi, menší majetok. Mimochodom, vtedy sa naše priezvisko písalo „Milton“, avšak môj praprastarý otec, pragmatický človek, ktorý nedbal na sentiment, mu dal jeho súčasnú podobu. Keďže sme boli konzervatívci, veľmi sa obával, aby si ho verejnosť nepletla s rodinou istého radikála, Miltona, ktorý písal básne a zastával aj akúsi úradnú funkciu v Cromwellových časoch. Ten istý pragmatizmus,

ktorý ho viedol k drobnej zmene v písaní priezviska, ho inšpiroval aj k tomu, aby sa začal venovať obchodu. Bol ešte mladý a tak sa stal garbiarom a kožiariom. Na tento účel využíval jazerá a potoky, ako aj dubové lesy na svojom statku Torraby, v Suffolku. Darilo sa mu a časom poriadne zbohatol. Za časť nahonobených peňazí kúpil statok v grófstve Shropshire, na ktorý presne stanovil dedičov, medzi ktorých ako najstarší syn právoplatne patrím aj ja.

Sir Geoffrey mal, okrem môjho starého otca, ďalších troch synov a dcéru, ktorá sa narodila dvadsať rokov po jeho najmladšom synovi. Jeho synmi boli: Geoffrey, ktorý zomrel bez potomkov, presnejšie, zabili ho počas povstania indických vojakov v Meerute roku 1857, keď sa musel chopiť meča a bojovať o holý život, hoci bol len civil; Roger (ktorému sa budem venovať o chvíľu) a najmladší, John, ktorý tak ako Geoffrey umrel slobodný. Z päťčlennej rodiny sira Geoffreyho sa preto rátajú len traja: môj starý otec, ktorý mal tri deti, no dve z nich, syn a dcéra, mu umreli, a tak mu zostal len môj otec, a potom Roger a Patience. Patience sa narodila roku 1858 a vydala sa za Íra menom Sellenger. Tak sa zvyčajne vyslovovalo priezvisko St. Leger, v písanej podobe známe tiež ako Sent Leger, hoci neskoršie generácie sa vrátili k staršej verzii písania. Bol to ľahkovážny a nezodpovedný muž, v tom období kapitán jazdeckej jednotky, no vyznačoval sa výnimočnou odvahou, ktorá mu vyslúžila Viktóriin kríž za bitku pri Amoafule vo výprave Ashantee. Obávam sa však, že mu chýbala dôstojnosť a cieľ, ktorý by si vyžadoval úsilie, čo sú podľa môjho otca znaky charakterizujúce našu rodinu. Prehajdákal takmer celé svoje dedičstvo, hoci nevelké, a nebyť drobného majetku mojej pratety, dožil by, keby nebol predčasne umrel, pomerne chudobný. Pomerne, no nie celkom. Meltonovci majú totiž hrdosť v krvi a nemajetnú vetvu rodiny by nestrpeli. O žobrákoch nemáme ktovieakú mienku, nikto z nás.

Prateta Patience mala, vďaka bohu, len jedno dieťa a nečakaná smrť kapitána St. Legera (tak ho budem nazývať) spôsobila, že viac ich ani mať nemohla. Druhý raz sa

už nevydala napriek tomu, že stará mama sa jej niekoľkokrát pokúsila vybaviť sobáš. Patience vraj bola vždy trochu zaťatá a namyslená a nechcela si dať poradiť od tých, ktorí ju v múdrosti prevyšovali. Jej jediný syn sa zjavne podal skôr na rodinu otca ako na našu. Bol to márnotrtník a vandrák, v škole sa často bil a jednoducho stváral samé hlúposti. Môj otec, ako hlava rodu a starší od neho o osemnásť rokov, sa mu často snažil dohovoriť, lenže chlapec bol taký skazený a bezočivý, že myšlienku na jeho nápravu napokon celkom zavrhol. Vlastne nám otec viackrát hovoril, že sa mu vyhrážal aj smrťou. Bol to vskutku strašný človek a takmer nič si nevážil. Nikto, dokonca ani môj otec, naňho nemal vplyv, prirodzene, na mysli mám dobrý vplyv. Dal si vlastne poradiť len od matky, ktorá bola z našej rodiny, a potom od ženy, čo s nimi žila. Bola mu niečo ako guvernanka, ale on ju volal teta. Dostala sa k nim takto: kapitán St. Leger mal mladšieho brata, ktorý uzavrel nerozumný sobáš s dievčinou zo Škótska, keď boli obaja ešte veľmi mladí. Žili len z toho, čo im dal ten nezodpovedný jazdecký kapitán, takže mladý muž bol prakticky žobrák a jeho vyvolená bola „holá“ – tak sa v Škótsku, tuším nie celkom slušne, hovorí ľuďom bez peňazí. Táto jeho žena myslím pochádzala z nejakej starej a v podstate vázenej rodiny, ktorá však o všetko prišla. Použiť tento výraz je v tomto prípade asi trochu nemiestne, veď ako sa tak možno vyjadrovať o človeku alebo rodine, ktorá nemohla o nič prísť, a to jednoducho preto, lebo nikdy nič nemala! Chvalabohu, že MacKelpiovci, čo bolo dievčenské meno pani St. Legerovej, boli takí uznávaní aspoň čo sa týka bojov. Bolo by nesmierne ponižujúce, keby sa s nami spájala, hoci len po praslici, nielen chudobná, ale navyše aj bezvýznamná rodina. Ja si však myslím, že len na bojoch sa dôstojnosť rodu nedá založiť. Na vojakoch svet nestojí, hoci oni sú asi iného názoru. Aj niektorí členovia našej rodiny boli vojaci, no žiaden z nich sa nedal naverbovať *dobrovoľne*. Pani St. Legerová mala jednu sestru, viac detí v ich rodine, našťastie, nebolo, inak by všetky žili aj za naše peniaze.

Pán St. Leger, ktorý bol len nižším dôstojníkom, padol v bitke pri Maiwand a z jeho vdovy sa tak stala už úplná žobráčka. Našťastie však zomrela aj tá, a to ešte skôr ako porodila dieťa, čo nosila pod srdcom. Jej sestra vtedy všade tvrdila, že to spôsobil žiaľ z manželovej smrti. Toto všetko sa prihodilo v čase, keď bol môj bratranec, či skôr bratranec môjho otca a môj bratranec druhého stupňa, ešte veľmi malý. Jeho matka vtedy požiadala slečnu MacKelpiovú, švagrinu jej švagra, aby sa k nim nast'ahovala a pomohla jej vychovávať malého St. Legera a tá to aj spravila. Plebs si veľmi nenavyberá.

Spomínam si, ako mi raz otec dal sovereign za vtipnú poznámku na jej adresu. Vtedy som bol ešte chlapec, mohol som mať asi trinásť rokov, ale v našej rodine sú už aj malé deti veľmi umné. V tom čase mi otec veľa rozprával o rodine St. Legerovcov. Od smrti kapitána St. Legera sme o nich, pravdaže, nič nepočuli, lebo my patríme ku kruhom, ktorým sa bridia chudobní príbuzní, no a otec mi vtedy vysvetľoval, kto táto slečna MacKelpiová vlastne je. Musela to byť nejaká guverniantka, pretože pani St. Legerová mu raz tvrdila, že jej pomohla vychovať syna.

„Nuž, otec,“ poznamenal som vtedy, „keďže bola z takej vojenskej rodiny a isto mu často klepla po prstoch, mali by ju premenovať na slečnu MacKlepniovú!“

Keď mal môj bratranec druhého stupňa Rupert dvanásť rokov, zomrela mu mama a on za ňou viac než rok žialil. Slečna MacKelpiová pri ňom po celý ten čas ostala. Ešte aby ho opúšťala! Ženy ako ona to majú premyslené, nepôjdu len tak podobrotky do chudobinca! Môj otec sa ako hlava rodiny, samozrejme, stal jedným zo splnomocnencov pratetinej poslednej vôle a strýko Roger, jej brat, zase druhým. Tretím splnomocnencom bol generál MacKelpie, chudobný škótsky statkár, ktorý vlastnil množstvo jalovej pôdy v Croome, v grófstve Ross. Spomínam si, ako mi otec dal novučičkových desať libier, keď mi raz rozprával, že mladý St. Leger vôbec nehľadá na budúcnosť a ja som mu skočil do reči, aby som ho upozornil, že pokiaľ ide o croomovský statok, myli sa.

Z toho, čo mi povedal, som vyrozumel, že MacKelpieho statok je predsa len na niečo dobrý. Keď sa ma otec opýtal: „A na čo, synku?“ Odpovedal som: „Na zálohy!“ Vedel som totiž, že otec celkom nedávno skúpil od MacKelpieho množstvo tamojšej pôdy za cenu, o ktorej by sa môj známy z Chicaga vyjadril ako o „vražednej“. Keď som otcovi vyčítal, načo ju vôbec kúpil a zbytočne tak devalvoval náš majetok, ktorý jedného dňa zdedím, dal mi rafinovanú odpoveď, na ktorú nikdy nezabudnem.

„Urobil som to preto, aby som mal odvážneho generála v hrsti, ak by chcel náhodou niekedy robiť problémy. A keby došlo k najhoršiemu, Croom je skvelé miesto pre tetovy a jeleny!“ Môj otec je prezieravý ako väčšina veľkých mužov!

Keď sa môj bratranec – budem ho v tomto zázname nazývať bratrancom, aby si nejakí neprajníci, ktorí ho budú neskôr čítať, nemysleli, že som chcel Ruperta St. Legeera zosmiešňovať kvôli jeho skutočne spletitej životnej situácii zdôrazňovaním vzdialenosti našich príbuzenských vzťahov – keď si teda môj bratranec, Rupert St. Leger, zaumienil vykonať neskutočnú hlúposť, inak sa ten jeho finančný lapsus ani nazvať nedá, rozhodol sa ísť v tej veci za mojím otcom, a preto prišiel do nášho sídla Humcroft, a to vo veľmi nevhodnom čase, bez dovolenia a navyše nemal v sebe ani toľko slušnosti, aby nám svoju návštevu vopred oznámil. Vtedy som mal sotva šesť rokov, ale dobre si pamätám, ako poľutovaniahodne vyzeral. Bol celý dokrčený a zaprášený. Keď ho môj otec uvidel – do pracovne som vošiel spolu s ním –, prekvapene zvolal:

„Preboha živého!“ Ešte väčšmi sa zhrozil, keď mu chlapec ako odpoveď na privítanie stroho oznámil, že pricestoval treťou triedou. Prirodzene, naša rodina cestuje zásadne len prvou triedou. Ešte aj služobníctvo posielame druhou. A keď otcovi povedal, že zo stanice šiel pešo, už ho načisto vytočil.

„Pripravili ste pre mojich nájomníkov a obchodníkov naozaj pekné divadlo! Museli sa pučiť od smiechu pri pohľade na môjho... na môjho... príbuzného, nech aj neviem koľkého stupňa, ktorý sa vlečie k môjmu sídlu ako nejaký šklban!

Preboha, veď je to k nám vyše dvoch míľ a ešte aj do kopca! Ani sa nedivím, že ste po takej túre špinavý a ešte aj bezočivý!“ Rupert, teraz ho bratrancom naozaj nemôžem nazvať, bol k otcovi skutočne neuveriteľne bezočivý.

„Išiel som pešo, pane, pretože nemám ani pencu. Verte, že som vonkoncom nemal v úmysle zahanbiť vás. Prišiel som za vami, aby som vás požiadal o radu a pomoc, no nie preto, lebo ste dôležitý človek a vedie k vám dlhá cesta, o čom som sa už na vlastnej koži presvedčil, ale preto, lebo ste jedným z mojich splnomocnencov.“

„Ako prosím? Vašich splnomocnencov?!“ skočil mu do reči otec. „Na čo ste ma vy splnomocnili?“

„Prepáčte, pane,“ vysvetlil potichu. „Chcel som povedať splnomocnencov mojej drahej matky vo veci jej poslednej vôle.“

„A čo za radu, ak sa smiem opýtať,“ opýtal sa otec, „by ste chceli od jedného zo splnomocnencov poslednej vôle vašej drahej matky?“

Rupert bol červený ako rak a už-už mu chcel niečo bezočivé odvrknúť, videl som to na ňom, ale opanoval sa a slušne odvetil:

„Potrebujem vašu radu, pane, ako čo najlepšie urobiť zamýšľanú vec, ktorú by som rád spravil sám, ale nemôžem, pretože nie som plnoletý. Danú vec možno vykonať len prostredníctvom splnomocnencov poslednej vôle mojej mamy.“

„A o akú pomoc ide?“ opýtal sa otec a vložil si ruku do vrecka. Viem, čo toto gesto znamená, keď sa s ním rozprávam ja.

„Pomoc,“ pokračoval Rupert a ešte väčšmi očervenel, „potrebujem aj od svojich... od splnomocnencov. Len oni môžu urobiť to, čo zamýšľam.“

„A to by bolo, prosím, čo?“ nástojil otec.

„Bol by som rád, pane, keby ste mojej tete Janet...“ Tu ho otec prerušil otázkou – očividne na ten môj dávny žartík nezabudol –

„Hovoríte o slečne MacKlepniovej?“ Rupert očervenel ešte väčšmi a ja som sa radšej otočil. Nechcel som, aby videl, že sa smejem. Pomaly pokračoval:

„MacKelpiovej, pane! Hovorím o slečne Janet MacKelpiovej, mojej tete, ktorá bola ku mne vždy veľmi dobrá a mama ju milovala. Chcem, aby ste na ňu prepísali peniaze, ktoré mi zanechala moja drahá matka.“ Rupertovi sa v očiach zaleskli slzy. Otec si určite neželal, aby sa celá vec zvrtila takýmto vážnym smerom, takže po krátkej odmlke pobúrene, ale to len tak naoko, hneď som to vedel, povedal:

„Vari ste tak rýchlo zabudli na matku, Rupert, keď sa chcete zbaviť posledného daru, ktorý vám po nej ostal?“ Rupert vyskočil a so zaťatou päšťou sa postavil pred môjho otca. V tej chvíli hrozne zbledol a z očí mu sršala zloba, až som sa bál, či otcovi neublíži. Prehovoril takým tvrdým a hlbokým hlasom, akoby ani nepatril jemu.

„Pane!“ zrúkol. Myslím, že keby som bol spisovateľ, čo vďaka Bohu nie som – nepotrebujem sa venovať takej podradnej profesii – povedal by som, že „zahrmel“. „Zahrmel“ je o trošku dlhšie slovo ako „zrúkol“ a spisovateľ by tak mal rýchlejšie vo vrecku peniaze, ktoré dostáva za celý riadok. Aj otec zbledol a zostal meravo stáť. Rupert naňho asi pol minúty uprene hľadel – lenže vtedy sa to zdalo dlhšie –, potom sa odrazu zasmial a ako si sadal, zašomral:

„Prepáčte, zabudol som, že vy tieto veci nemôžete chápať.“ Nato sa rozhovoril a otca vôbec nepustil k slovu.

„Vráťme sa k veci. Keďže sme sa očividne nepochopili, dovoľte, aby som vám vysvetlil, že prepis majetku si želim práve preto, lebo som na ňu nezabudol. Pamätám si, že moja drahá matka si želala, aby teta Janet bola šťastná a chcem urobiť len to, čo by urobila sama.“

„Teta Janet?“ opýtal sa otec a uškrnul sa nad jeho hlúposťou. „Veď ona nie je vaša teta. Aj jej sestru, ženu vášho strýka, ste volali tetou len zo zdvorilosti.“ Bol som si istý, že Rupert sa snaží môjho otca uraziť, hoci zvolil slušné slová. Keby som bol o toľko väčší ja od neho, ako bol on odo mňa, bol by som sa naňho vrhol, lenže on bol na svoj vek poriadne veľký. Ja som skôr chudý. Matka hovorí, že štihlosť je „apanáž nášho rodu“.

„Moja teta Janet, pane, je tetou z lásky. Slovo ‚zdvorilosť‘ nevystihuje hĺbku oddanosti, ktorú nám preukázala. No

týmito vecami vás nechcem obťažovať, pane. Rozumiem tomu tak, že vzťahy v mojej rodine vás nezaujímajú. Ja som predsa Sent Leger!“

Otec sa zdal dosť zarazený. Kým prehovoril, chvíľu len ticho sedel.

„Nuž, pán St. Leger, musím nad celou vecou trochu po-
uvažovať a o chvíľu vám oznámim svoje rozhodnutie. Ne-
chcete si medzitým niečo zajesť? Predpokladám, že ste
vstávali veľmi skoro a ešte ste sa nestihli naraňajkovať,
alebo sa mýlim?“

Rupert sa veľmi milo usmial:

„Tak ako vravíte, pane. Nemal som nič v ústach od večera
večera a umieram od hladu.“

Otec zazvonil na komorníka, ktorého hneď poslal po
gazdinú. Keď prišla, otec jej povedal:

„Pani Martindalová, zoberte tohto chlapca k sebe a dajte
mu nejaké raňajky.“ Rupert sa niekoľko sekúnd ani nepo-
hol. Bledá tvár mu opäť očervenela. Potom sa otcovi uklo-
nil a nasledoval pani Martindalovú, ktorá medzitým prešla
k dverám.

Takmer po hodine otec prikázal sluhovi, aby ho privie-
dol do pracovne. Prišla aj matka a spolu s ňou aj ja. Sluha sa
vrátil a riekol:

„Pani Martindalová vás čo najponíženejšie prosí, či by ste
ju vypočuli, pane.“ Skôr než mu otec stihol odpovedať, matka
ho vyzvala, nech ju pošle dnu. Gazdiná nemohla byť veľmi
ďaleko, pretože vošla okamžite – ľudia tejto sorty sa väčši-
nou obšmietajú okolo kľúčovej dierky. Keď vstúpila, uklonila
sa a celá bledá zostala stáť pri dverách. Otec ju vyzval:

„Tak o čo ide?“

„Milosťpán a milosťpani, chcela som vám o pánu Sent
Legerovi prísť povedať hneď, ale bála som sa vás vyrušiť.“

„Tak hovorte už!“ Otec bol na služobníctvo veľmi
prísny. Keď ja budem hlavou rodiny, budem nad nimi plieskať
bičom. Na služobníctvo platí len tvrdá ruka!

„Ako ste si želali, milosťpán, odviedla som mladého
pána k sebe a nechala mu pripraviť chutné raňajky, lebo som

videla, že umiera od hladu – ešte stále sa vyvíja a je aj poriadne vysoký! Nakoniec ich doniesli. A boli to samé dobroty! Už len z tej vône som vyhladla. Priniesli mu vajíčka a smaženú šunku, zapekané ľadvinky, kávu, chlieb, maslo a sled'ovú paštétu...“

„To už by k menu hádam aj stačilo,“ prerušila ju matka.

„Pokračujte!“

„Keď bolo všetko hotové a slúžka odišla, prisunula som k stolu stoličku a povedala mu ‚Tak, pane, raňajky máte hotové!‘ On sa postavil a povedal: ‚Ďakujem, madam, ste veľmi láskavá!‘ Potom sa mi úctivo poklonil, ako keby som bola nejaká urodzená dáma, milosťpani!“

„Pokračujte,“ súrila ju matka.

„Potom, pane, načiahol ku mne ruku a riekol: ‚Zbohom a ďakujem,‘ a zobral si klobúk. ‚Ale, pane, vari sa ani nena-raňajkujete?‘ opýtala som sa.

‚Nie, madam, ďakujem, ale tu by mi nechutilo,‘ povedal. ‚...chcem povedať, že v tomto dome by mi nechutilo!‘ Viete, milosťpani, vyzeral taký skormútený, že sa mi pri pohľade naňho až srdce zovrelo, a tak som sa odvážila opýtať, či je niečo, čo by som preňho mohla urobiť. ‚Len mi to povedzte, chlapče,‘ nástojila som. ‚Som stará a vy, pane, ste ešte len chlapec, ale raz z vás vyrastie čestný človek – budete dobrotivý a výnimočný ako váš otec, ktorého si dobre pamätám, a láskavý ako vaša úbohá nebožka matka.‘

‚Aká ste ku mne dobrá!‘ riekol a vtedy som mu chytila ruku a pobožkala ju, lebo viem, že o matku to chúd'a prišlo len pred rokom. Nato odvrátil hlavu, a keď som ho chytila za plecía a otočila k sebe – síce narástol a je vysoký, no stále je to dieťa, milosťpani – videla som, že po líkach sa mu kotúl'ajú slzy. Priložila som mu hlavu na hrud' – ved' viete, milosťpani, že moje deti všetky pomreli. Nebránil sa tomu a trošku si poplakal. Potom sa narovnal a ja som si úctivo stala vedľ'a neho.

‚Odkážte pánu Meltonovi,‘ povedal, ‚že ho tou vecou so splnomocnením nebudem obť'ažovať.‘

‚A nechcete mu to povedať sám, pane, keď sa za ním vrátite?‘ opýtala som sa.

„Viac za ním nepôjdem,“ povedal, „okamžite odchádzam!“

Viete, milosťpani, bol síce vyhladovaný, ale predsa nič nezjedol a vedela som, že sa poberie pešo, tak ako aj prišiel, nuž a tak som sa mu odvážila navrhnúť: „Ak smiem byť taká trufalá, pane, dovoľte mi uľahčiť vám cestu. Máte dosť peňazí, pane? Ak nie, mohla by som vám nejaké dať alebo požičať? Bude to pre mňa pocta, ak mi to dovoľíte.“

„Dobre teda,“ súhlasil dojata. „Požičiam si od vás jeden šiling, lebo vrecká mám naozaj prázdne. Nikdy vám to nezabudnem.“ Keď si odo mňa bral mincu, zašepkal: „Peniaze vám jedného dňa vrátim, ale vašu láskavosť vám nikdy nesplátim. Mincu si odložím.“ Vzal si jeden šiling, pane – viac zobrať nechcel – a nato sa so mnou rozlúčil. Pri dverách sa otočil, vrátil sa, stisol ma silno ako malé chlapča a povedal:

„Tisíckrát ďakujem, pani Martindalová, za láskavosť, ktorú ste mi preukázali, za vašu dobrotu a za to, ako pekne ste hovorili o mojich rodičoch. Videli ste ma plakať, pani Martindalová,“ povedal, „to nezvyknem. Naposledy som plakal, keď som sa vrátil do pustého domu po mamičkinom pohrebe. Ale ani vy, ani nikto iný ma viac neuvidí vyroniť čo i len slzu.“ S týmito slovami sa vzpriamil, zodvihol svoju hrdú hlavu a odišiel. Z okna som ho videla kráčať dolu cestou. Len si to predstavte! Je to hrdé dieťa, pane. Dovolím si tvrdiť, že robí česť vašej rodine, pane. To dieťa odišlo hladné a viem, že ten jeden šiling za nič na svete neminie na jedlo!“

Otec také čosi nemohol strpieť a len jej odsekol:

„Zapamätajte si, že on do našej rodiny nepatrí. Je pravda, že je náš príbuzný po praslici, ale ani on, ani jeho blízki sa k nám nerátajú.“ Nato sa otočil a začítal do knihy. Urobil to naschvál, aby ju urazil.

Ale matka ešte s pani Martindalovou neskončila. Aj tá má svoju hrdosť a urážky od služobníctva neznesie. Gazdiná si naozaj trochu dovoľovala. Matka nám nie je tak celkom na roveň, aj keď je jej rodina pomerne významná a neuveriteľne zámožná. Pochádza z rodiny obchodníkov so soľou, Dalmallingtonovcov, z ktorých jeden člen získal hodnosť

peera potom, čo konzervatívci odstúpili. Matka povedala gazdinej:

„Pani Martindalová, myslím, že od dnešného dňa už nebudeme potrebovať vaše služby! A keďže služobníctvo po prepustení v dome nedržím, nech sa páči, tu je vaša mesačná výplata splatná k 25. dňu tohto mesiaca a namiesto výpovede aj výplata na ďalší mesiac. Tu mi to podpíšte.“ Kým hovorila, vypísala jej doklad. Gazdiná ho bez slova podpísala a podala. Vyzerala dosť otrasená. Matka sa postavila a vyplávala z miestnosti – keď zúri, tak sa takto pohybuje.

Skôr než zabudnem, radšej hneď spomeniem, že prepustenú gazdinú hneď na druhý deň prijala do služby grófka zo Salopu. Na vysvetlenie dodám, že gróf zo Salopu, držiteľ Podväzkového rádu a lord miestodržiteľ grófstva, závidí otcovi postavenie a jeho rastúci vplyv. Otec sa bude v nadchádzajúcich voľbách uchádzať o miesto v parlamente za konzervatívcov a určite sa čoskoro stane baronetom.

List generálmajora sira Colina Alexandra MacKelpieho, držiteľa Viktóriinho kríža, Bathskeho rádu 2. stupňa, sídlo Croom, grófstvo Ross, severné Anglicko, váž. pánu Rupertovi Sent Legerovi, Newland Park 14, Dulwich, Londýn, severovýchod

4. júla 1892

Milý krstný syn,

je mi úprimne ľúto, že nemôžem vyhovieť Tvojej prosbe a prepísať na slečnu Janet MacKelpiovú majetok, ktorý Ti odkázala Tvoja matka a ktorého som splnomocnencom. Ver, že keby to bolo v mojich silách, bolo by mi cťou splniť Tvoje

želanie, a zaiste nie preto, že osoba, ktorá by z Tvojho konania ťažila, je moja blízka príbuzná. V skutočnosti je mi práve tento fakt na škodu. Na základe poslednej vôle váženej lady bol mi zverený majetok jej jediného syna, syna muža bezúhonnej povesti a zároveň môjho drahého priateľa, ktorého potomok po svojich rodičoch zdedil veľké dedičstvo cti a som presvedčený, že jedného dňa by sa rád obzrel za svojím životom a povedal si, že je hoden svojich rodičov i ľudí, v ktorých vložili svoju dôveru. Možno raz pochopíš, že keby šlo o kohokoľvek iného, mohol by som robiť ústupky, ale v tomto prípade mám zviazané ruky.

Dovoľ, aby som Ti však napísal, milý môj chlapče, že Tvoj list mi spravil obrovskú radosť. Som nesmierne potešený, že v synovi Tvojho otca – muža, ktorého som mal rád, a chlapca, ktorého mám rád – rozoznávam to isté štedré srdce, ktorým si Tvoj otec získal priazeň všetkých spolubojovníkov, mladých či starých. Nech by sa stalo čokoľvek, vždy budem na Teba hrdý a vedz, že ak by Ti meč starého vojaka – to jediné, čo ešte mám – mohol nejako poslúžiť, je a vždy Ti bude on a, kým nevyhasne, tak aj život jeho majiteľa, k dispozícii.

Mrzí ma, že sám nedokážem Janet poskytnúť ľahkosť bytia a pokoj v duši, ktorý prináša život v dostatku. Môj drahý Rupert, o sedem rokov dosiahneš plnoletosť. Vtedy, ak si to nerozmyslíš – a som si istý, že Tvoje názory sa nezmenia – budeš sám sebe pánom a môžeš si robiť, čo sa ti zažiada. Medzitým by som rád urobil všetko, čo je za daných okolností v mojich silách, aby som drahú Janet ochránil pred každým protivenstvom a preto som nakázal správcovi odosielat' jej každého pol roka presnú polovicu príjmu vyneseneho mojím statkom Croom, ktorý možno utraťiť, či už v takej alebo onakej podobe. Bohužiaľ, musím priznať, že môj statok je veľmi zadĺžený. Nech je však ako chce, rozhodol som sa i tak prenechať Janet aspoň niečo z každej sumy, ktorá po vyplatení dlžnej čiastky zostane – a verím, že aspoň niečo vždy zostane. Môj drahý chlapče, ver mi, úprimne ma teší, že nás dvoch v tomto spoločnom

cieli spája ďalšie puto. Vždy si mi bol ako vlastný syn. Dovoľ, aby som Ti povedal, že si sa zachoval tak, ako by som chcel, aby sa zachoval môj vlastný syn, keby som ho mal. Boh Ti žehnaj, môj milý.

*Navždy Tvoj
Colin Alex. MacKelpie*

**List Rogera Meltona, z Openshaw Grange, váž. pánu
Rupertovi Sent Legerovi, Newland Park 14, Dulwich,
Londýn, severovýchod**

1. júla 1892

Môj drahý synovec,

doručili mi Tvoj list z 30. dňa predchádzajúceho mesiaca. Dôkladne som zvážil danú vec a dospel som k záveru, že z titulu splnomocnenca nemôžem Ti dať súhlas na to, o čo ma žiadaš. Dovoľ mi, vysvetliť Ti to. Závetkyňa sa spísaním svojej poslednej vôle jasne vyjadrila, že majetok, ktorý mala k dispozícii, má Tebe, jej synovi, poskytovať takú finančnú pomoc, akú umožní jeho ročný výnos. S týmto cieľom a zároveň, aby zabránila plytvaniu alebo pochabosti z Tvojej strany a zrejme aj štedrosti akokoľvek vznešenej, ktorá by Ťa mohla priviesť na mizinu a tak zmarit' jej veľkorysé úmysly vo veci Tvojho vzdelania, pohodlia a prospechu do budúcnosti, rozhodla sa nevložiť majetok priamo do Tvojich rúk, čím Ťa pozbavila možnosti konať podľa Tvojich predstáv. Všetok majetok, naopak, nechala v správe ľudí, ktorí budú dostatočne rozhodní a neoblomní splniť jej úmysly, dokonca aj keby museli

čelit' prehováraníu či nátlaku, ktorý by mal viesť k opač-nému konaniu. Chcela, aby ňou menovaní splnomocnenci využívali v Tvoj prospech ročný úrok, len úrok a nič na-vyššie (tak sa výslovne píše v jej poslednej vôli), aby Ti po dosiahnutí plnoletosti bol majetok, ktorý zverila do správy splnomocnencom, odovzdaný v plnej sume. Bezvýhradne sa teda riadim len jej presnými pokynmi. Nepochybujem, že aj ostatní splnomocnenci na vec hľadia rovnako. Z tohto dôvodu a za týchto okolností sme my splnomoc-nenci jednotne zaviazaní nielen voči Tebe ako objektu že-laní závetkyne, ale aj voči sebe navzájom, lebo tak si to vyžaduje správne vykonanie poslednej vôle nebohej. Dom-nievam sa, že keby si ktorýkoľvek z nás robil, čo mu príde vhod a nebral by na zreteľ alebo by konal priam proti vôli ostatných splnomocnencov, nebolo by to v sú-lade s podstatou samotného splnomocnenia či našich vlastných názorov naň. Každý z nás musí spravodlivo plniť aj neprijemnú stránku nášho záväzku. Určite vieš, že nebude trvať večne, kým sa staneš jediným vlastníkom svojho dedičstva. Podľa podmienok poslednej vôle naše splnomocnenie zaniká v deň, keď dovŕšiš dvadsiaty prvý rok, zostáva nám teda už len sedem rokov. Hoci by som nesmierne rád vyhovel Tvojmu želaniu, dovtedy musím konať v súlade s povinnosťou, voči ktorej som sa zaviazal. Len čo táto lehota vyprší, môžeš so zdedeným majet-kom naložiť podľa ľubovôle, bez ohľadu na kohokoľvek námietky či poznámky.

Keď som teraz, verím, že dostatočne jasne vysvetlil obmedzenia, ktoré ma zväzujú vo vzťahu k Tvojmu ma-jetku, dovoľ, aby som Ti povedal, že v akomkoľvek inom smere Ti veľmi rád pomôžem uskutočniť Tvoje želania, ak budú závisieť odo mňa a ak ich uskutočnenie bude v mojej moci a práve. Využijem všetok svoj vplyv, aby som aj ostatných splnomocnencov primäl vidieť Tvoje priania v rovnakom svetle. Môj osobný názor je, že s vlastnými peniazmi si môžeš robiť, čo sa Ti zažiada. Kým však nedosiahneš plnoletosť, môžeš z dedičstva svojej matky

využívať len základné prostriedky na život, a teda môžeš disponovať len s ročným prírastkom. Najdôležitejšou povinnosťou nás, Tvojich splnomocnencov, je dohliadnuť, aby sa prírastok využil na obživu, šatstvo a vzdelanie. Ak z tých peňazí každého polroka zostane niečo navyše, môžeš ich utrátiť podľa uváženia. Ak svojim splnomocnencom pošleš písomné vyhlásenie, že si želaš, aby celá zostatková suma, prípadne jej časť, bola prepísaná na slečnu Janet MacKelpiovú, dohliadnem, aby sa tak stalo. Ver, že našou povinnosťou je chrániť Tvoj majetok, a preto nesmieme podniknúť nič, čo by ho mohlo ohroziť. Tam sa však naša pôsobnosť končí. Počas plynutia nášho splnomocnenia zodpovedáme len za majetok, ktorý je v našej správe. Navyše, v prípade, že nedôjde k pochybeniu z Tvojej strany, môžeme plniť akýkoľvek Tvoj všeobecný pokyn, kým sa ho nerozhodneš zrušiť. Máš, a musíš mať, právo kedykoľvek zmeniť svoje rozhodnutia a poverenia. Budeme sa vždy riadiť výhradne Tvojím posledným písomným vyhlásením.

K samotnej prapodstate Tvojho želania sa veľmi nechcem vyjadrovať. Môžeš si robiť, čo len chceš. Nepochybujem o tom, že pohnútkou pre Tvoje konanie bola veľkorysosť a verím, že je plne v súlade s tým, čo si vždy želala aj moja sestra. Keby bola živá a zdravá a mala by sama v tejto veci rozhodnúť, nepochybne by Ti dala svoj súhlas. Drahý môj synovec, ak si budeš želať, veľmi rád by som na pamiatku mojej sestry a aj kvôli Tebe vyplatil na Tvoj účet (ale to zostane len medzi nami) sumu rovnú tej, ktorú si mienil venovať slečne Janet MacKelpiovej. V odpovedi ma informuj, ako mám v danej veci postupovať. Nech sa Ti darí.

Ver, že Tvoj
milujúci strýko
Roger Melton